

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK
Utredare Eini Ruottinen
Utredare Ani Aslan
Utredningsadministratör Michael Fant

SOCIALNÄMNDEN
2022-10-19

Utredning om att utöka medicinsk kompetens och medicinska resurser inom vård- och omsorgsboenden i Täby kommun

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna rapporten *Utredning om att utöka medicinsk kompetens och medicinska resurser inom vård- och omsorgsboenden i Täby kommun*, daterad den 28 september 2022, som svar på Täbyalliansens uppdrag till socialnämnden att utreda möjligheterna för kommunen att utöka de medicinska resurserna och kompetensen i äldrejukvården och i kommunens vård- och omsorgsboende.

Sammanfattning

I *Den politiska inriktningen för Täby kommun under mandatperioden 2019-2022* gavs utredningsuppdrag om att utreda möjligheterna för kommunen att utöka de medicinska resurserna och kompetensen i äldrejukvården och i kommunens vård- och omsorgsboende. Utredningen ska lämna förslag på områden som bör stärkas, utvecklas eller förändras.

Utredningen kommer fram till två kompetenshöjande satsningar; en utbildningsserie för sjuksköterskor och undersköterskor inom särskilda boenden för äldre och att kommunen ansluter sig till palliativt kunskapscentrum (PKC) för att höja kompetensen om vård i livets slutskede. Utredningen föreslår även att utöka medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS)- tjänsten till två tjänster på heltid och att ett fallförebyggande projekt inrättas för att minska fall inom särskilda boenden för äldre.

Ärendet

Bakgrund

I *Den politiska inriktningen för Täby kommun under mandatperioden 2019-2022* gavs utredningsuppdraget om utökade medicinska resurser och utökad kompetens inom kommunens vård- och omsorgsboenden. Uppdraget innefattar följande: *"Möjligheterna för kommunen att utöka de medicinska resurserna och kompetensen i äldresjukvården och i kommunens vård- och omsorgsboende ska utredas. Utredningen ska lämna förslag på områden som bör stärkas, utvecklas eller förändras"*.

Det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret innefattar enligt 12 kap 1§ hälso- och sjukvårdslag (2017:30) (HSL) särskilda boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning och all biståndsbedömd dagverksamhet/daglig verksamhet. Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar omfattar sjukvård och omvårdnad upp till och med sjuksköterskenivå och inkluderar sjukgymnast/fysioterapeut och arbetsterapeut.

I det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret ingår inte ansvar för läkarinsatser. Regionen ska avsätta de läkarresurser som behövs för att enskilda ska kunna erbjudas en god hälso- och sjukvård i särskilda boenden och i dagverksamhet enligt 16 kap. 1 § HSL. Regionen ska med kommunerna inom regionen sluta avtal om omfattningen av och formerna för läkarmedverkan. Samarbetet mellan den kommunala verksamheten och vald läkarorganisation anses välfungerande. Kommunen ser dock ett behov av en utökad läkarnärvaro på särskilda boenden. Detta på grund av en allt ökande sjuklighet hos de äldre.

Läkare och MAS med strategisk roll i kommunerna

Regeringen presenterade den 28 juni 2022 betänkandet *Nästa steg-Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer* (SOU 2022:41). I utredningen identifieras ett ökat behov av läkarresurser och det föreslås införas en bestämmelse om medicinsk bedömning av läkare vid behov dygnet runt. I betänkandet föreslås även införas krav på en ledningsansvarig för primärvården i alla kommuner. Den ledningsansvarige föreslås vara sjuksköterska eller läkare med specialistkompetens. Den ledningsansvarige föreslås ha i uppgift att leda planering, samordning och uppföljning av kommunens primärvård.

Stockholms stad och Örebro kommun har valt att anställa läkare som har en strategisk funktion i hälso- och sjukvårdsfrågor. Läkare som har anställts av kommunerna kan ha en strategisk roll men får inte bedriva patientvård inom kommunens äldreomsorg. Regionen har fortsatt ansvar för läkarinsatser även om kommunen skulle anställa egna läkare.

Täby kommuns strategiska funktion i hälso- och sjukvårdsfrågor är medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS) som ansvarar bland annat för att patienten får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet inom kommunens ansvarsområde och att patienten får den hälso- och sjukvård som en läkare förordnat om. I takt med att mer och mer vårdande insatser för äldre på särskilt boende förs över från region till kommun finns det behov av att utveckla och förstärka MAS-rollen. Den strategiska funktionen inom kommunen behöver ha kunskaper både inom hälso- och sjukvård och socialtjänst och ha både vårdande och omvårdande perspektiv. Sjuksköterskor besitter denna kompetens medan läkare i sin roll inte har sin utgångspunkt i socialtjänstlagens intentioner och målbild. Därför rekommenderas en utökning av MAS-tjänsten istället för att anställa en medicinskt ansvarig läkare.

Ökade medicinska behov

Både coronakommissionen och Täby kommun ser att personer som flyttar in på särskilda boenden har ökade medicinska behov vilket ställer större krav på tillgången till sjuksköterskor och sjuksköterskornas kompetens. Detta bekräftas även i betänkandet *Nästa steg-Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer* (SOU 2022:41). Det är dock inte tillräckligt tydligt med kommunens ansvar mot regionens ansvar när det gäller mer avancerad hälso-och sjukvård. Förtydliganden behövs för att kommunen ska kunna rusta upp både när det gäller bemanning och teknisk utrustning på ett tillärandamålsenligt sätt. Därför fokuserar utredningens förslag på att öka kompetensen hos hälso- och sjukvårdspersonalen i väntan på nationella förtydliganden gällande kommunens ansvar.

Förslag på områden som kan stärkas och utvecklas

Utredning om att utöka medicinska resurserna och kompetensen inom vård- och omsorgsboenden i Täby kommun föreslår följande på områden som kan stärkas och utvecklas inom den kommunala hälso- och sjukvården:

- Utbilda och höja kompetensen hos sjuksköterskor och undersköterskor

Täby kommun erbjuder sedan tidigare kompetenshöjande insatser till sjuksköterskor inom äldreomsorgen. Detta erbjudande kan breddas till att omfatta både undersköterskor och sjuksköterskor och ersätter utförare för vikariekostnader. Ämnen där kompetenshöjning behövs är vård i livets slutskede, diabetes, sårvård, inkontinensmedel och ledarskap för sjuksköterskor.

- Utöka medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)-tjänsten till två tjänster på heltid

I takt med att mer och mer vårdande insatser för äldre på särskilt boende förs över från region till kommun finns det behov av att utveckla och förstärka MAS-rollen. Därför föreslås att MAS-tjänsten utökas till två tjänster på heltid.

Följande uppdelning bedöms att ha en kvalitetshöjande effekt både mot enskilda och i det stödande och uppföljande arbetet mot vårdgivare:

en MAS med strategisk ledningsfunktion som ansvarar för samverkan, utveckling och omvärldsbevakning

en MAS med uppföljningsansvar som erbjuder mer verksamhetsnära stöd och arbetar med uppföljning av vårdgivare.

- Ansluta till Palliativt kunskapscentrum (PKC)

Ett viktigt område där kompetensen behöver höjas är vård i livets slutskede. Detta kan göras genom att Täby kommun ansluter sig till Palliativt kunskapscentrum (PKC). Det palliativa kunskapscentrumets syfte är att utgöra en kunskapsbank för palliativa frågor och utbilda alla personalgrupper som vårdar patienter i behov av palliativ vård.

- Fallförebyggande projekt

Fall är en av de vanligaste hälso- och sjukvårdsavvikelserna inom särskilt boende för äldre och därför föreslås ett fallförebyggande projekt för att minska antalet fall. Förslaget innefattar att en anställd arbetsterapeut utbildar hur fall kan förebyggas och informerar vårdpersonal (både inom egen regi och hos privata utförare) om vikten av att göra fallriskvärderingar och fallriskutredningar.

Ekonomiska överväganden

Kostnaderna för förslagen i tjänsteutlåtandet beräknas bli totalt 2,4 mnkr om alla förslagna åtgärder införs. Kostnaderna för förslagen ryms inte inom socialnämndens budget för år 2023.

Vissa förslag kan vara möjliga att finansiera genom statsbidrag men besked om nya statsbidrag kommer först i början av år 2023.

Claes Lagergren
Socialchef

Marie Tid
Avdelningschef äldreomsorg

Bilagor

- *Utredning om att utöka medicinsk kompetens och medicinska resurserna inom vård- och omsorgsboenden i Täby kommun daterad den 28 september 2022*

Expedieras

Utredare Ani Aslan

MAS Lilian Carleson